

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת מאור ישראל, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, וסניף סימנר בית יעקב
החדש, ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת וילך

תורת

קחו עמכם דברים

כתוב בהפטרת שבת שובה בהושע פרק יד (ב) **שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ פִּי כְשִׁלְתָּ בַעֲוֹנֶיךָ: (ג) קחו עמכם דברים ושובו אל יקנך אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו: (י) מי חכם ויבן אלה נבון וינדעם פי ישרים דרכי יקנך וצדקים ילכו בהם ופושעים יפשלו בהם:**

ופרש"י הושע פרק יד פסוק ג ונשלמה פרים, שהיה לנו להקריב לפניך נשלם אותם בריצוי דברי שפתינו: שאלות:

א' יש לשאול מהן הדברים שיכול האדם לקחת ולשוב עד ה' וכתבו המפרשים היינו וידוי, אולם עדיין קשה ובמיוחד בדורות האחרונים שלמרות שאומרים הוידוי אינו אלא משפה ולחץ וכיצד עי"ז תשובתו עולה עד כסא הכבוד?
ב' עוד יש לשאול הרי תנן בירושלמי מסכת ברכות פרק א ה"ב [דף ג טור ב] דרבי שמעון בן יוחי אמר אילו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאיתיהיבת תורה לישראל הוינא מתבעי קומוי רחמנ' דיתברי לבר נשא תרין פומין חד דהוה לעי באורית' וחד דעביד ליה כל צורכיה, חזר ומר ומה אין חד הוא לית עלמא יכיל קאים ביה מן דילטוריא דיליה אילו הוון תרין על אחת כמה וכמה. **וא"כ יש לשאול** אם שופר נפסל מפרה מטעם שאין קטיגור נעשה סניגור כמבואר בר"ה דף כו ע"א למרות שהוא הכשר מצווה, א"כ כיצד אנו מתפללים ותוקעים בפניו אשר נכשל בעבירות כדברי רשב"י הרי אין קטיגור נעשה סניגור? ונקדים אשר כתבתי בפרשת שופטים.

כל עמל האדם על פיו:

ונקדים דברי הזוהר בביאור דברי שלמה המלך בקהלת פרק ו (ז) **כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיּהוּ וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלָא: וכתב הזוהר כרך ג (ויקרא) פרשת שמייני דף מא ע"ב ר' יוסי פתח ואמר (קהלת ו) כל עמל האדם לפיהו וגו' אסתכלנא במלי דשלמה מלכא וכלהו אחידן בחכמה עלאה, כל עמל האדם לפיהו, האי קרא בשעתא דדיינין ליה [דף מב ע"א] לבר נש בההוא עלמא כתיב כל ההוא דינא וכל מאי דסביל בההוא עלמא ונקמין מיניה נקמתא דעלמא, לפיהו בגין פיהו דלא נטיר ליה וסאיב ליה לנפשיה ולא אתדבק בסטרא דחיי בסטרא דימינא עכ"ל. **וביאר המגורת המאור פרק יח - לשון הרע עמוד שמה** למה יקצוף האלהים על קולך, על אותו הקול של לשון הרע, דכתיב ויחר אף ה' בם וילך. וכו' הה"ד אל תתן את פיך לחטוא את בשרך וגו'. וכת' שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. וכת' כל עמל האדם לפיהו, כל עמל וכל הייסורין הבאים על האדם אינן אלא בשביל שספר לשון הרע בפיהו עכ"ל. ללמדנו עד כמה כוחו של הפה**

ארבע כתות שאין רואות פני שכינה כולן בחטא הלשון:

וכתב השל"ה שער האותיות אות שי"ן שתיקה: ת. והנה לדיבור של עבירה אין ערך ואין שיעור לעונשו, כאשר האריכו רבותינו ז"ל (סוטה מב א) בארבע כתות שאין מקבלות פני שכינה, כת לצים, כת חנפים, כת שקרים, כת מספרי לשון הרע, וסימן לאלו הכתות - **השמ"ל עכ"ל.** מבואר שכל ארבע הכתות האלה הם מכוח כישלון הפה.

המדבר לה"ר אין תפילתו מתקבלת:

ואכן מצאתי שכתב השל"ה שער האותיות אות שי"ן שתיקה: כב. עוד ידוע ידע המטמא פיו ולשונו בטומאת הדיבור, מאחת מהנה שהוזכרו, אז כל דברי תורה ותפלותיו כולם נטמאו, ומחוץ למחנה מושבם, ואדרכא מקבל עונש עליהם. כי הוא כמביא דורון חשוב למלך ונותן הדורון בכלי מלא קיא צואה, הנה מתקצף עליו המלך בכפליים עכ"ל. וכיון שכן כיצד יעמוד האדם בתפילה בימים נוראים להתחנן על נפשו עם פיו אשר נכשל בו וחטא בו והרי הוא ככלי צואה רח"ל שענוש יענש אשר בו מגיש את מנחתו לקב"ה, ולכן חייב האדם להכין את פיו לקראת ימים נוראים שיהיה נקי מכל רבב של איסור ולהכשירו בכדי שתפילתו תתקבל.

מעשה שהיה כיצד הכין את פיו לתפילות ימים נוראים:

וראיתי מעשה שהיה עם אחד מזקני האדמורי"ם אשר בסוף ימיו כאשר היה שוכב על מיטת חוליו מחובר לחמצן ועוד מכשירים, והנה הגיע ראש השנה ומנהגו להתפלל מוסף כש"ץ מאז אבותיו, והביאוהו לבית הכנסת על מיטת חוליו, וביקש מהשמש לקרא לאחד מחסידיו, וביקש שיורידו את המסכה, ואמר לאותו חסיד שהשנה הוא יהיה שליח ציבור למוסף במקומו, אולם אמר לו דבר אחד תדע לך שדרכי להכין את עצמי מחג השבועות לר"ה, ובמה הייתי מתכוונן בשמירת הפה לטהר אותו ולהכשיר אותו שיהיה ראוי להגיש בו את התפילה לקב"ה, כי פה שאינו טהור וכשר ואינו נזהר בדברי איסור הוא טמא ופגום ואינו ראוי להגיש בו את התפילה לקב"ה ולכן תשמור את פיך ואז התפילה תתקבל.

אומנות האדם להיות אלם:

עוד מבואר במסכת חולין דף פט ע"א אמר רבי יצחק מאי דכתיב [תהלים נ"ח] האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם, יכול אף לדברי תורה תלמוד לומר צדק תדברון ע"כ.

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת מאור ישראל, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, וסניף סימנר בית יעקב
 החדש, ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד

Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

פלא פלאים שרבי יצחק מלמדנו מה האומנות של האדם בעוה"ז רק לשמור הפה, לא שמירת העיניים ולא שמירת הידים ולא הרגלים ולא דבר אחר העיקר והמקצוע המיוחד שאפשר לציין ולשבח בו את האדם שיוודע לשמור את פיו, ומזה נבין כמה נזק מסוגל האדם לעשות בפיו, עד שאמר שלמה המלך במשלי פרק יח פסוק כא מְנַת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן אֶהְיֶה יֶאֱכַל פְּרִיָהּ: ומאידך מה רב התועלת למי שמנצל את כוח פיו לטובה ולדבר קדושה.

חומרת עון לה"ר יותר מכל עבירה:

עוד מבואר במסכת ערכין דף טו ע"ב תנא דבי רבי ישמעאל **כל המספר לשון הרע מגדיל עונות כנגד שלש עבירות**, עבודת כוכבים, וגילוי עריות, ושפיכות דמים, כתיב הכא לשון מדברת גדולות, וכתיב בעבודת כוכבים [שמות לב] **אנא חטא העם הזה חטאה גדולה, בגילוי עריות כתיב [בראשית לט] ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת, בשפיכות דמים כתיב [בראשית ד'] גדול עוני משוא. והנה למרות שחז"ל הגדילו בחומרת עון לה"ר שהוא יותר משלוש עבירות החמורות אך לא נתבאר עד כמה גדול, אולם ביאר החפץ חיים בהלכות לה"ר בהקדמה כמה איסורים יש בסיפור אחד של לה"ר. וז"ל בחישוב הלאוין, הרי חשבנו **שבעה עשר לאוין** הרגילין לבוא על ידי ספור לשון הרע ורכילות וכו'. והוסיף בחישוב העשין, הרי שחשבנו **י"ד מצות עשה** שרגילין לעבר עליהם על ידי ספור לשון הרע ורכילות לבד מי"ז לאוין הנ"ל. והוסיף בחישוב הארוין, הרי חשבנו **ג' ארוין** המצויין לבוא על ידי מדה רעה הזו. **ס"ה ל"ד איסורים**. **הראת לדעת** עד כמה גדול וחמור עון לה"ר אחד שאין לו אח וריע בכל העבירות שעובר בסיפור אחד שלושים וארבע איסורים, ואמרת **רמז בדבר בפסוק בתהילים, אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'**, שהרמז בזה אשרי מי שמשכיל להיזהר בעבירה שיש בה ד"ל איסורים שע"ז יזכה להינצל ביום רעה בעוה"ז ולעת"ל, זאת ועוד נאמר באיסור לה"ר מה שלא נאמר בשום עבירה כדלקמן.**

המדבר לה"ר מאבד מצוותיו ומקבל עברות המדובר:

עוד יותר חמור הנאמר בחטא לשון הרע מה שלא נאמר בשום עבירה, והוא שכל המדבר לה"ר מאבד את כל מצוותיו ותורתו בסיפור אחד, ולא רק זאת אלא מקבל את העבירות של אותו שדיבר עליו והיינו לוקה בכפליים, וכך אמר המלאך המגיד משרים למרן ה"בית יוסף" זצ"ל **וז"ל בספר מגיד מישרים פרשת ויקהל מהדורא קמא** וגם בענין הקמות אשר קמו נגדך אין להרהר כי הם לא יזיקוך אלא הועילו **כי מי שאומר לשון הרע על חבריו מנכין לו מזכותיו ונותנים וכו'** הוא אמת ויציב, **ואלו הוי ידעי בני נשא דא הוו חדאין כד שמעיין דאמרי ביש מנהון, כאלו יהבי לון מתנת כסף או זהב אלא בגין יקרא דאורייתא דילך דזלזלו בה אחזי לכולי עלמא קטירי דיקומון בהון, ואתה תעמוד מנגד ותחזה ותחדי, אבל את לא תהרהר בהאי ולא במלה אוחרא רק ביראת ה' כל היום וכל הלילה ובתורתו עכ"ל.**

וכן כתב בספר חובות הלבבות שער ו שער הכניעה פרק ז וז"ל בא"ד ואם מה שספרו עליו שקר, יאמר למספר וכו' הרף, אחי, וחמל על זכותיך, שלא תאבדנה ממך ולא תרגיש, כי כבר נאמר על אחד מן החסידים, שזכרו אותו לרעה, וכיון שהגיעו הדבר, שלח למדבר בו כלי מלא מזמרת ארצו, וכתב אליו הגיעני, ששלחת לי מנחה מזכותיך, וגמלתיך בזה. **ואמר אחד מן החסידים הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון, וכשמראים להם מעשיהם, ימצאו בספר זכיותם זכיות, שלא עשו אותם, ויאמרו לא עשינו אותם. ויאמר להם עשה אותם אשר דבר בכם וספר בגנותכם. וכן כשיחסר מספר זכיות המספרים בגנותם, יבקשו אותם בעת ההיא, ויאמר להם אבדו מכם בעת שדברתם בפלוני ופלוני. וכן יש מהם גם כן שימצאו בספר חובותם חובות שלא עשו, וכשאומרים לא עשינום, יאמר להם נוספו עליכם בעבור פלוני ופלוני שדברתם במ, כמו שנאמר והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך ה'. ועל זה הזהירנו הכתוב באמר זכר את אשר עשה ה' אלהיך למרים בדרך עכ"ל.**

מעשה עם בעל הדברי אמת:

ונביא מעשה שהיה עם הגאון הגדול רבי דוד בכר זצ"ל בעל הדברי אמת אשר בערב חתונת בנו שחר עגלון להסיעו אולם העגלון היה איטי והעיר לו הרב שעליו להזדרז כיון שממתינים לו לערוך את החופה אולם לא שת ליבו לדבריו, וכך היה כמה פעמים עד שלבסוף העיר לו הרב בלשון גנאי עד מתי שלומאילי שכמוך שאינך שומע שכבר מאוד מאוחר, נפגע העגלון יתיכף התחיל לדהור וכך הגיעו בזמן, מיד ירד הרב לערוך את החופה ולאחר החופה שאל היכן העגלון אך אמרו לו שכבר שלמו לו והלך, תיכף ביקש לשכור לו עגלון וביקש מהעגלון לדהור מהר בכדי להשיג את העגלון הקודם ואכן הצליח להשיגו, כאשר הגיע בקש ממנו מחילה על אותה מילה שאמר לו ובקשו שיבין כי היה לחוץ לערוך את החופה וכבר בקש ממנו כמה פעמים ולא שמע ולכן שיסלח לו, אך הלה לא הסכים לסלוח לו, וניסה להפציר בו שהרי עזב את שמחת בנו בשביל לבקש ממנו סליחה ולא עזר, הפציר בו שהוא מוכן לפצותו בכסף ואפילו לתת לו את כל כספו ולא עזר, אמר לו מה יעשה לו בכדי שיסלח לו השיבו שהוא מוכן בתנאי שיתן לו חצי מעולם הבא שלו ומיד הסכים וכתב לו בשטר וסלח לו. ובודאי יתמה השומע כיצד מוכן לוותר על חצי עוה"ב שלו בשביל מילה אחת, אולם לפי דברנו עד כמה חמור פגיעה ושנאת הזולת אפילו מעט בליבו יותר

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת מאור ישראל, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, וסניף סימנר בית יעקב
 החדש, ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

משלשה העבירות החמורות שבתורה שחובה ליהרג ולא יעבור עליהן ולכן היה מוכן לוותר על חצי עוה"ב בשביל פגיעה קטנה כזו בכדי שימחל לו העוון הזה.

רמז לדבר

ו**כתב מרן החיד"א בספרו ברכי יוסף אורח חיים סימן תקפא ס"ק כא**. יש נוהגים לעשות התרת נדרים באלול, והרמז "לא יחל דברו ככל" סופי **תיבות אלול**. הרב שפתי כהן על התורה פרשת מטות. **ואפשר להוסיף** שהפסוק מרמז שבחודש אלול צריך עיקר עבודתו לשמור פיו ולשונו ולא יחל דברו בכדי להכין את פיו שיהיה ראוי להגיש בו את תפילותיו ואז יזכה שככל היוצא מפיו יעשה דהיינו שיתקבלו תפילותיו.

ביאור דברי הנביא:

וזה **כוונת הנביא** קחו עמכם דברים, כוונת הנביא לדיבורים האסורים שבני אדם מדברים, שיקחם עימו היינו ינור אותם בתוכו ולא יוציא מפיו, כלשון הכתוב נצור לשונך וכו' היינו שישמור את הדברים בקרבו ולא יוציאם מפיו וישמרם מכל משמר שלא יהיה בהן דברי איסור, וממשיך הנביא והטעם בכדי שנכשיר את פינו שיהיה טהור וקדוש להעביר בו התפילות והתקיעות, כי אחרת כיצד יתקבלו תפילותיו ובקשותיו. והוא אשר אמר קחו עמכם דברים וכו' ועל ידי זה ונשלמה פרים שפתינו.

עבודה ראשונה של הכהן הגדול ביום"כ לכפר על עוון הלשון

ומה **יאה ונאה להוסיף את מה שכתב החפץ חיים** וכמה על האדם להזדעזע מזה מהפגם שמגיע למעלה על ידי חטא הלשון כשיזכור שעוונותיו הגיעו עד בית קודש הקדשים ובאמת מצינו כעין זה בתנא דבי אליהו שהלשון הרע שהוא מספר עולה עד כנגד כסא הכבוד שנאמר תהלים ע"ג ט' שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארך, [והיינו הרמז שובו עד השם], **ויותר מזה נוכל לראות דבר נפלא ונורא מאד שהכהן הגדול כשהוא נכנס פעם אחת בשנה בבית קודש הקדשים, העבודה הראשונה שלו לפני קבלת דם הפר וזריקתו היתה הקטרת הקטורת, כדכתיב בתורה, ואיתא ביומא דף מ"ד שהקטורת היתה מכפרת על חטא הלשון וכו', שאמרו שם יבוא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי, מזה נוכל להבין גודל קלקולה של הלשון שהגיע עד בית קודש הקדשים לפני ולפנים ושם צריך לזה כהן גדול שהוא האיש המקודש מכל כלל ישראל והוא יראה לכפר שם לפני ד', והתבונן אחי בזה שאף שפעם אחת הותר לו לכהן גדול להיכנס לפני ולפנים לא הותר לו כי אם בענן הקטורת להסיר עוון לשה"ר ובלא זה חייב מיתה, [הדבר מבואר היטב לפי מה שאמרנו שזה האמצעי להכשיר את הפה לתפילותנו] ואחר כך הזאת הדם הרי עוון זה מעכב הכפרה דעבודת פנים חוקה כתיב בה כידוע, וגם נוכל כולנו ללמוד מזה הנהגה ישרה כשבא האדם לתקן את עניו ולשוב בתשובה לפני ד' על חטאותיו תחילת הכל צריך לדאוג לתקן דבר זה והיינו חטא הלשון ואז נתקבל תשובתו, כמו שמצינו אצל הכהן הגדול שלפני שבא לכפר עוון טומאת מקדש וקדשיו אף שגם זה הוא עוון כרת מכל מקום ציוותה תורה שעליו לתקן תחלה לכפר חטא הלשון על ידי הקטורת עכ"ל. **שמירת הלשון ח"ב פ"ה**.**

מוסר השכל:

העולה מדברנו עד כמה חובתו של כל אדם להכין עצמו בימי הסליחות והרחמים ובפרט בעשרת ימי תשובה לימים הנוראים בכדי לזכות בדין ולגמר חתימה טובה ביום כיפור, והעצה הטובה שיכין ויכשיר את פיו וישים רסן לפיו בתקופה זו ולפחות ישמרנו מעת לעת שיהיה כדין טעם לפגם אשר כוח האיסור נחלש, וישתדל להשתמש בפיו רק לטובה עד שיחשב כאילו הגעיל את פיו והכשירו להגיש בו את מנחתו ותפילתו לקב"ה ויתקבלו ברחמים וברצון, כדכתיב אם האדם לא יחל דברו זוכה שכל היוצא מפיו יעשה, ונזכה כולם שיקבלו תפילותינו ונכתב ונחתם לחיים טובים ושלוה. ולזה הבאתי את דברי **מרן החיד"א בספרו לב דוד פרק כד** אשר הן הן יסוד התשובה לזכות בדין ולגאולה ע"י זהירות בלה"ר.

בידידות ואהבה

בברכת כתיבה וחתימה טובה

מרדכי מלכא